

# Bồi dưỡng văn hóa sư phạm quân sự cho giảng viên ở Học viện Chính trị

Kiều Văn Hạnh\*

\* Học viện Chính trị

Received: 27/06/2023; Accepted: 06/07/2023; Published: 18/8/2023

**Abstract:** Pedagogical culture plays a very important role in developing and perfecting the quality, personality and capacity of lecturers at military schools in general, and lecturers at the Academy of Politics in particular. The study proposes some basic measures to foster military pedagogical culture for lecturers at the Academy of Politics today.

**Keywords:** Pedagogical culture; Lecturers; Military school; ...

## 1. Đặt vấn đề

Văn hóa sư phạm là một bộ phận của văn hóa tổ chức, có liên quan trực tiếp đến toàn bộ đời sống vật chất, tinh thần của một tổ chức nhà trường. Văn hóa sư phạm biểu hiện ở tất cả các phương diện, từ sứ mệnh, mục tiêu, tầm nhìn, các giá trị, phong cách lãnh đạo, quản lý,... cho đến tâm thế của từng giảng viên (GV) ở nhà trường. Những biểu hiện này hợp thành một hệ thống các chuẩn mực, giá trị, niềm tin và quy tắc ứng xử được xem là tốt đẹp và được mỗi cá nhân trong tổ chức thừa nhận và tuân theo. Văn hóa sư phạm quân sự (VHSPQS) là một bộ phận của văn hóa sư phạm, những giá trị được định hình, phát triển trong quá trình lao động sư phạm quân sự của đội ngũ nhà giáo quân đội. VHSPQS không chỉ phản ánh nét đẹp về giá trị nhân cách nhà giáo quân đội, mà còn có vai trò quan trọng đối với nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo và việc hình thành nhân cách học viên (HV) ở các nhà trường quân đội. Phát triển VHSPQS là trách nhiệm của tất cả tổ chức, lực lượng và cá nhân trong quân đội, nhất là ở các nhà trường quân đội, trong đó đội ngũ GV đóng vai trò hết sức quan trọng. GV ở nhà trường quân đội là lực lượng trực tiếp tham gia giảng dạy, nghiên cứu khoa học và các hoạt động xã hội khác. Những năm qua, được sự quan tâm của Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng, Đảng ủy, Ban Giám đốc Học viện, cùng với sự nỗ lực học tập, tu dưỡng, rèn luyện một cách toàn diện trong môi trường văn hóa quân sự và VHSPQS. Đội ngũ GV ở Học viện Chính trị (HVCT) từng bước có sự phát triển về VHSPQS, hoàn thiện nhân cách nhà giáo quân đội, góp phần quan trọng vào thực hiện thắng lợi nhiệm vụ giáo dục, đào tạo và nghiên cứu khoa học của Nhà trường. Tuy nhiên, quá trình phát triển VHSPQS của GV còn bộc lộ những hạn chế như: một số GV nhận thức về VHSPQS và vai trò của VHSPQS chưa thực sự

đầy đủ; tích tích cực, chủ động trong rèn luyện phẩm chất nhân cách để phát triển VHSPQS còn chưa thường xuyên; một số mặt cấu thành giá trị VHSPQS ở GV còn chưa bền vững, chưa ngang tầm với vị thế, nhiệm vụ người giảng viên ở Nhà trường,...

## 2. Một số biện pháp bồi dưỡng văn hóa sư phạm quân sự cho giảng viên ở Học viện Chính trị hiện nay

### 2.1. Bồi dưỡng, phát triển tình cảm nghề nghiệp sư phạm quân sự cho giảng viên

Tình cảm nghề nghiệp là phẩm chất quan trọng nhất đối với đội ngũ nhà giáo nói chung, đội ngũ GV ở HVCT nói riêng. Nó là nền tảng, động lực thúc đẩy, nhiệt huyết để mỗi GV phấn đấu vươn lên theo sự nghiệp “trồng người” cao quý mà vẻ vang của mình. Bởi vậy, bồi dưỡng, phát triển tình cảm nghề nghiệp cho đội ngũ GV là một yếu tố quan trọng trong phát triển, bồi dưỡng VHSPQS cho GV ở HVCT hiện nay.

Nghề nghiệp sư phạm nói chung, sư phạm quân sự nói riêng thuộc loại nghề có quan hệ trực tiếp với con người. Do vậy, văn hóa sư phạm được hình thành và phát triển khi người GV có tình cảm, tình yêu nghề nghiệp sâu sắc, thực sự say mê với nghề. Tình cảm nghề nghiệp sư phạm quân sự của GV được biểu hiện trên một số nội dung sau: GV luôn tận tụy, hứng thú, say mê gắn bó với nghề nghiệp sư phạm, hết lòng vì HV, vì sự nghiệp giáo dục đào tạo đội ngũ sĩ quan quân đội; thường xuyên quan tâm tích lũy tri thức, kinh nghiệm nghề nghiệp; nỗ lực vượt qua mọi khó khăn trong hoạt động nghề nghiệp, tích cực tự học, tự nghiên cứu nâng cao trình độ mọi mặt, không thỏa mãn dừng lại,... để ngày càng đáp ứng tốt hơn yêu cầu hoạt động nghề nghiệp sư phạm của Nhà trường.

Để phát triển tình cảm nghề nghiệp sư phạm

quân sự cho GV ở HVCT hiện nay cần tập trung vào một số nội dung sau: (1) Tăng cường công tác tuyên truyền, giáo dục bồi dưỡng tình yêu nghề cho đội GV, nhất là GV trẻ nhận thức sâu sắc về vị thế của nghề sư phạm trong xã hội nói chung, nghề sư phạm quân sự nói riêng và sự cần thiết phải bồi dưỡng tình yêu nghề trong tình hình hiện nay; (2) Củng cố, phát triển xu hướng nghề nghiệp sư phạm quân sự đúng đắn, ổn định cho GV; (3) Đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh theo Chỉ thị số 05-CT/TW của Bộ Chính trị; (4) Xây dựng môi trường sư phạm quân sự lành mạnh ở nhà trường, tạo điều kiện để GV khẳng định mình trong thực tiễn; (5) Có chính sách đãi ngộ thỏa đáng đối với đội ngũ GV, nhằm động viên họ yên tâm gắn bó với nghề.

## **2.2. Thường xuyên bồi dưỡng phẩm chất chính trị, đạo đức cho đội ngũ giảng viên**

Thường xuyên bồi dưỡng phẩm chất chính trị, đạo đức cho đội ngũ GV là một nội dung quan trọng hàng đầu trong việc phát triển VHSPQS cho GV. Vì vậy, quá trình xây dựng đội ngũ GV cần phải thường xuyên chú trọng công tác quản lý, bồi dưỡng, rèn luyện về phẩm chất chính trị, đạo đức nghề nghiệp, để mỗi GV thực sự là tấm gương tiêu biểu cho học viên noi theo. Theo đó, đội ngũ GV phải có bản lĩnh chính trị vững vàng, phẩm chất đạo đức và lương tâm nghề nghiệp trong sáng, tuyệt đối trung thành với Đảng, Tổ quốc và nhân dân; kiên định chủ nghĩa Mác - Lê-nin, tư tưởng Hồ Chí Minh, mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; luôn tin tưởng và nhất trí cao với đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, nhiệm vụ của Quân đội, nhà trường; tận tụy với công việc, có ý thức trách nhiệm cao trong “day người, dạy chữ và nghề”. Do vậy, các lực lượng trong Nhà trường cần thường xuyên làm tốt công tác giáo dục chính trị, tư tưởng; đẩy mạnh phong trào thi đua “day tốt, học tốt, công tác tốt” để đội ngũ GV nhận thức sâu sắc về vị thế của nghề dạy học trong xã hội và sự cần thiết phải bồi dưỡng, nâng cao phẩm chất chính trị, đạo đức trong tình hình hiện nay; xây dựng ý thức, trách nhiệm, ý chí phấn đấu vươn lên; tinh thần tích cực, chủ động, sáng tạo trong giảng dạy, nghiên cứu khoa học của GV. Đồng thời, làm tốt công tác quản lý đội ngũ GV cả trong đơn vị và nơi cư trú; duy trì nghiêm nền nếp chính quy, rèn luyện kỷ luật; giải quyết hài hòa mối quan hệ giữa người dạy và người học; gắn xây dựng chuẩn mực đạo đức nhà giáo với thực hiện Cuộc vận động “Nói không với tiêu cực

trong thi cử và bệnh thành tích trong giáo dục” và khắc phục khuyết điểm theo Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XII) về xây dựng và chỉnh đốn Đảng, Chỉ thị 05 của Bộ Chính trị về việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Kịp thời biểu dương, khen thưởng những GV có thành tích trong giảng dạy, nghiên cứu khoa học; nghiêm khắc phê bình, nhắc nhở, chấn chỉnh những GV có biểu hiện thiếu cố gắng trong học tập, nghiên cứu, chất lượng giảng dạy thấp, chấp hành không nghiêm chế độ, Quy chế giáo dục, đào tạo, vi phạm phẩm chất đạo đức nghề nghiệp. Xây dựng môi trường sư phạm lành mạnh, sự đoàn kết, thống nhất, tạo điều kiện để mỗi GV phấn đấu, rèn luyện và trưởng thành.

## **2.3. Không ngừng bồi dưỡng về kiến thức, năng lực sư phạm cho đội ngũ giảng viên**

Đi đôi với bồi dưỡng, giáo dục phẩm chất chính trị, đạo đức, cần chú trọng đào tạo, bồi dưỡng về kiến thức, năng lực sư phạm và kinh nghiệm thực tiễn cho đội ngũ GV, nhất là đội ngũ GV trẻ. Đây là nội dung quan trọng quyết định trực tiếp đến trình độ năng lực chuyên môn, chất lượng, hiệu quả hoạt động giảng dạy và sự hình thành, phát triển văn hóa sư phạm của họ. Do vậy, Nhà trường cần thường xuyên rà soát, phân loại chất lượng GV (kết hợp các yếu tố về năng lực giảng dạy, nghiên cứu khoa học, trình độ học vấn, uy tín giảng dạy,...) để xây dựng kế hoạch tuyển dụng, đào tạo, bồi dưỡng cho phù hợp. Trong đó, cử GV có phẩm chất đạo đức, năng lực tốt đi học, đi thực tế cấp đào tạo và trên cấp đào tạo; tham quan, nghiên cứu, giao lưu, học hỏi kinh nghiệm giảng dạy của các nhà trường trong và ngoài Quân đội, trong nước và ngoài nước; chú trọng bồi dưỡng kinh nghiệm thực tiễn về hoạt động quân sự. Đồng thời, quan tâm chăm lo xây dựng các chuyên gia đầu ngành, những GV giữ cương vị lãnh đạo, chỉ huy các khoa giáo viên, chủ nhiệm bộ môn, GV trẻ có khả năng phát triển. Đẩy mạnh công tác bồi dưỡng nâng cao kiến thức toàn diện cho đội ngũ GV bằng nhiều hình thức, như: tạo điều kiện để GV tham gia các lớp bồi dưỡng chứng chỉ sau đại học, chứng chỉ nghiệp vụ sư phạm; tổ chức tập huấn giáo viên; kết hợp đào tạo với đào tạo lại để bổ sung, cập nhật kiến thức mới, trọng tâm là những môn học, ngành học có sự phát triển nhanh về lý luận và thực tiễn để GV không bị lạc hậu về kiến thức; khuyến khích GV tự học, tự bồi dưỡng, nhất là những GV đầu ngành và đội ngũ GV kế cận, kế tiếp, GV trẻ, nhằm đáp ứng yêu cầu nâng cao chất lượng giảng dạy, nghiên cứu khoa học. Đồng thời, thông qua việc quản lý thực

hiện nhiệm vụ của bộ môn, khoa giáo viên và các tổ chức có liên quan để bồi dưỡng kiến thức, năng lực sư phạm cho đội ngũ GV. Lấy tổ chức bộ môn làm trung tâm, kết hợp với khoa, cơ quan chức năng, các đơn vị quản lý học viên, để phối hợp trong công tác quản lý thực hiện chức trách, nhiệm vụ dạy học, các hoạt động chuyên môn. Các bộ môn, các khoa giáo viên phải quản lý, bồi dưỡng GV nâng cao trình độ chuyên môn, năng lực giảng dạy, nghiên cứu khoa học, đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng tích cực, khắc phục căn bản biểu hiện hình thức, lý thuyết suông; coi trọng tính thiết thực, hiệu quả trên thực tế. Gắn đổi mới giảng dạy với tăng cường công tác nghiên cứu khoa học vì yêu cầu thực tiễn. Kết hợp giữa quản lý chặt chẽ chuyên môn theo quy chế đào tạo với quản lý hành chính theo điều lệnh của quân đội, quy định của nhà trường, khoa, bộ môn; kết hợp tốt hoạt động chuyên môn với các hoạt động công tác đảng, công tác chính trị ở bộ môn, khoa để trực tiếp bồi dưỡng, giáo dục, nâng cao phẩm chất, năng lực của GV làm nền tảng để phát triển VHSPQS cho họ.

#### *2.4. Hình thành quan hệ, ứng xử, phong cách sư phạm quân sự và lối sống của giảng viên phù hợp với yêu cầu nhiệm vụ*

Quan hệ ứng xử của GV là việc giải quyết các quan hệ trong môi trường hoạt động sư phạm quân sự, gồm quan hệ ứng xử với bản thân; ứng xử với đồng chí, đồng nghiệp; ứng xử với công việc theo đúng nguyên tắc, quy định chuẩn mực về tư cách người cán bộ, đảng viên của Đảng trong quân đội. Đây vừa là điều kiện đảm bảo hoạt động sư phạm của họ đạt được mục đích, vừa có một vị trí quan trọng trong cấu trúc văn hóa sư phạm của GV. Quan hệ ứng xử với đồng chí, đồng nghiệp trong thực hiện chức trách, nhiệm vụ là tinh thần nghiêm túc phê bình và thật thà tự phê bình thông qua việc tự đánh giá để thấy mình có ưu điểm, hạn chế, từ đó tự điều chỉnh bản thân. Tự phê bình và phê bình phải khéo, tinh tế, có tình đồng chí, đồng nghiệp nhằm xây dựng tập thể đoàn kết, phát triển. Thực hiện nội dung trao đổi về chuyên môn, kinh nghiệm dạy học, phương pháp dạy học, xử lý tình huống dạy học, trao đổi, đánh giá thông tin về các sự kiện, các mối quan hệ trong nhà trường, xã hội. Quan hệ ứng xử với người học là nhân tố chủ yếu tạo nên môi trường giáo dục thuận lợi cho sự hình thành, phát triển nhân cách của GV và HV. Mối quan hệ của GV với HV nhằm truyền đạt kiến thức, kỹ năng, giáo dục nhân cách cho HV, chia sẻ kinh nghiệm, phương pháp học tập, kinh nghiệm sống. Thái độ của GV khi giao tiếp với HV phải

nghiêm túc, ân cần, nhân ái; hành vi giao tiếp chuẩn mực, mô phạm; khoảng cách giao tiếp linh hoạt, phù hợp. Quan hệ ứng xử với công việc là sự tận tụy với công việc, thực hiện đúng điều lệ, quy chế, nội quy của nhà trường, của ngành. Công bằng trong giảng dạy, đánh giá đúng thực chất năng lực, tôn trọng nhân cách, đối xử công bằng, bảo vệ các quyền, lợi ích chính đáng của người học.

Phong cách sư phạm quân sự của GV là yếu tố thể hiện rõ nét nhất VHSPQS của người GV. Phong cách sư phạm quân sự của GV là cách thức làm việc ổn định, mang sắc thái của mỗi người và phụ thuộc vào nhiều yếu tố: phẩm chất chính trị, phẩm chất đạo đức, lối sống, trình độ, năng lực, khí chất cá nhân, vị trí, chức năng, nhiệm vụ, điều kiện làm việc, sinh hoạt, sự giáo dục, rèn luyện,... Phong cách sư phạm quân sự của GV có ảnh hưởng lớn tới việc đổi mới, nâng cao hiệu lực, hiệu quả công tác, được thể hiện ở tác phong làm việc khoa học, có kỷ luật, tính thẩm mỹ sư phạm cao, có trách nhiệm và hiệu quả; tác phong làm việc nhanh nhẹn, khẩn trương, khoa học, có kế hoạch, có trách nhiệm trong công việc; có thái độ văn minh, lịch sự trong quan hệ xã hội, trong giao tiếp với đồng nghiệp, với người học; diện mạo bên ngoài (trang phục, đầu tóc, đi đứng, cử chỉ) chuẩn mực.

### **3. Kết luận**

Văn hóa sư phạm có vai trò rất quan trọng trong việc phát triển và hoàn thiện phẩm chất, nhân cách và năng lực của người GV ở các nhà trường quân đội nói chung, GV ở HVCT nói riêng. VHSPQS không tồn tại độc lập, là cái nhất thành bất biến mà luôn tự hoàn thiện và biến đổi cùng với sự biến đổi các yếu tố cấu thành văn hóa sư phạm của mỗi nhà trường quân đội, phù hợp với mục tiêu, yêu cầu giáo dục, đào tạo. Đồng thời, nó quan hệ chặt chẽ với các loại hình văn hóa khác như văn hóa quân sự, văn hóa nhân cách, văn hóa quản lý, văn hóa chỉ huy... tạo nên nét văn hóa thống nhất trong đa dạng, góp phần to lớn vào sự nghiệp giáo dục, đào tạo ở các nhà trường quân đội.

#### **Tài liệu tham khảo:**

- [1]. Phạm Hồng Quang (2006), *Môi trường giáo dục*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
- [2]. Vũ Thị Quỳnh (2015), *Quản lý xây dựng văn hóa nhà trường ở các nhà trường sư phạm*, Nxb Đại học Sư phạm, Hà Nội.
- [3]. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, t.II*, Nxb Chính trị quốc gia sự thật, Hà Nội.